

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Keili Saluveer
08-563 086 80
keili.saluveer@uka.se

Datum/ löpunummer 2014-12-02 / 10

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Lärosätenas prognos för 2014: minskningen av helårsstudenter fortsätter men i långsammare takt

Enligt lärosätenas prognoser beräknas antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå uppgå till 287 200 år 2014. Detta innebär i så fall en minskning med cirka 2 000 helårsstudenter jämfört med 2013. Om prognoserna stämmer blir det fjärde året i rad som antalet helårsstudenter minskar, men minskningen verkar avta i storlek.

Varje år tilldelas universitet och högskolor anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Takbeloppet, som anges i budgetpropositionen, anger den maximala ersättningen som varje lärosäte kan få från regeringen. Den faktiska ekonomiska ersättningen till lärosätet beräknas utifrån antalet registrerade studenter (helårsstudenter) och deras avklarade poäng (helårsprestationer) under året inom de olika utbildningsområdena.

Universitetskanslersämbetet har tagit del av de prognoser som statliga universitet och högskolor (förutom Försvarshögskolan och SLU som inte har takbelopp) samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping har lämnat till regeringskansliet i oktober 2014. Lärosätenas prognoser i denna sammanställning grundar sig på takbelopp och ersättningsbelopp enligt budgetpropositionen för 2014, och innehåller det beräknade antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå 2014 samt beräkningar av hur stor del av takbeloppen som antas komma till användning under innevarande år¹.

Prognoserna innehåller även beräkningar för perioden 2015-2018, men Universitetskanslersämbetet bedömer att de prognoserna är väldigt osäkra, dels på grund av att den utbyggnad som aviserades i vårpropositionen 2014 inte var medräknad i samtliga lärosätens prognoser; dels på grund av att i budgetpropositionen för 2015 (som inte var publicerad vid den tidpunkt då lärosätena gjorde sina prognoser) aviserades nya omfördelningar för 2015 och framåt, som lärosätena inte kunnat ta hänsyn till.

En minskning med 2 000 helårsstudenter

Enligt lärosätenas prognoser beräknas antalet anslagsfinansierade helårsstudenter vid dessa 31 lärosäten bli 287 200 år 2014. Det blir i så fall 2 000 färre än förra året, alltså en minskning med 0,7 procent. Detta innebär att minskningen av antalet helårsstudenter fortsätter, men i långsammare takt än 2012 och 2013 då antalet helårsstudenter minskade med 11 500 respektive 6 500.

¹Denna analys omfattar endast de anslagsfinansierade studenterna vid de lärosätena som ingår i denna analys. Sedan höstterminen 2011 skall studenter som kommer från länder utanför EES och Schweiz betala studieavgifter, och för de studieavgiftsfinansierade studenterna lämnar lärosätena inga prognoser.

Datum
2014-12-02

Reg.nr
52-5-14

Vid 17 av de 31 lärosäten som ingår i denna sammanställning beräknas antalet helårsstudenter minska år 2014. Enligt lärosätenas kommentarer till prognoserna beror minskningen på deras arbete med att anpassa utbildningsutbudet till de sänkta anslagen. I de flesta fall är minskningen relativt liten, men vid ett par lärosäten beräknas antalet helårsstudenter minska med mer än fem procent. Den största relativa minskningen antas ske vid Gymnastik- och idrottshögskolan (-9 %), följd av Högskolan i Gävle där antalet helårsstudenter beräknas minska med nästan sex procent. De största minskningarna i absoluta tal, motsvarande 500 helårsstudenter vardera, beräknas ske vid Malmö högskola respektive Linnéuniversitetet.

14 av 31 lärosäten bedömer i sina prognoser att antalet helårsstudenter kommer att öka 2014. Det är fem lärosäten som räknar med en ökning på fler än 100 helårsstudenter 2014. Både i absoluta och relativa tal beräknas den största ökningen, nästan 800 helårsstudenter motsvarande sju procent, att ske vid Kungl. Tekniska högskolan. Denna ökning är i enlighet med KTH:s utvecklingsplan för 2013–2016 och innebär framförallt en utökning av anslagsfinansierade studenter på avancerad nivå. Ökningen under 2014 beror till stor del på en stor minskning av antalet helårsstudenter 2013, vilket huvudsakligen berodde på en omflyttning av examinationstidpunkt. I år beräknar KTH att nå takbeloppet och utnyttja hela det tilldelade anslaget 2014.

Generellt sett räknar de äldre etablerade universitetet med en mindre negativ utveckling av antalet helårsstudenter än de nya universitetet och högskolorna, även om samtliga tre lärosäteskategorier som grupp prognosticerar en minskning av studentvolymerna 2014. Samtliga konstnärliga högskolor räknar däremot med fler helårsstudenter 2014. Detta beror delvis på att några av dessa lärosäten fick ett utökat takbelopp 2013 som följd av en överföring från Stockholms universitet, och eftersom de inte hann öka antagningen 2013 har dessa lärosäten istället ökat antagningen 2014.

Lärosätenas ekonomiska förutsättningar för 2014: många omfördelningar

Om den beräknade ekonomiska ersättningen på lärosätet överskrider takbeloppet kan den så kallade överproduktionen sparas och ge rätt till ersättning kommande år, dock maximalt 10 procent av takbeloppet. På motsvarande sätt kan outnyttjat anslag, så kallad anslagssparande, sparas för att ge ersättning kommande år.

De sammanlagda takbeloppen för de 31 lärosätena uppgår till drygt 21 miljarder kronor år 2014. För 2014 har anslagen för vissa lärosäten ökat som följd av redan tidigare aviserade utbyggnader av vissa utbildningar samtidigt som anslagen för andra har minskat till följd av att bland annat tillfälliga satsningar från tidigare år ska trappas ned. Med andra ord har det skett många omfördelningar mellan lärosäten. Flera lärosäten kommenterar i sina prognoser att de har fortsatt högt söktryck, och att de skulle kunna öka utbildningsvolymerna om de fick utökade medel för detta.

Många lärosäten överproducerar utan att få ersättning för det

En sammanställning över lärosätenas prognoser visar att de samlade takbeloppen beräknas överskridas med cirka 430 miljoner kronor år 2014, motsvarande två procent.

Datum
2014-12-02

Reg.nr
52-5-14

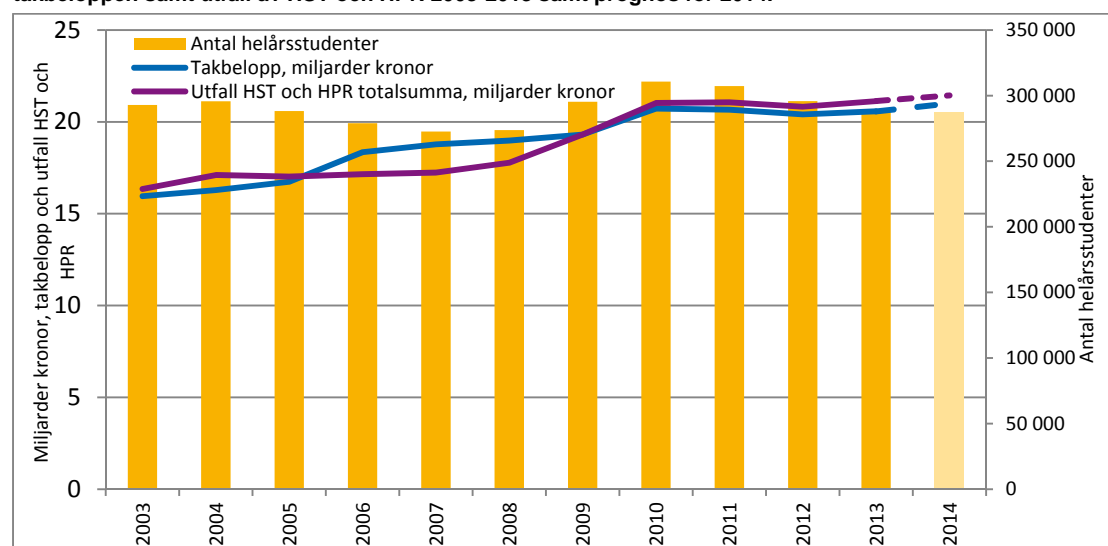
Två tredjedelar av de lärosäten som lämnat prognosen räknar med att ha fler helårsstudenter och helårsprestationer än det finns utrymme att finansiera inom takbeloppet 2014. I de flesta fall beräknas överproduktionen ligga på mellan en och tre procent, men fyra lärosäten bedömer att den beräknade utbildningsvolymen i år kommer att överstiga takbeloppet med mer än fem procent. Lunds universitets överproduktion beräknas ligga på 9 procent av takbeloppet, och Uppsala universitet 7 procent över takbeloppet.

Några av de lärosäten som räknar med överproduktion i år har anslagssparande från tidigare år vilket täcker årets beräknade överproduktion. Men ett antal lärosäten - Lunds universitet, Malmö högskola, Högskolan i Borås, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping samt Karlstads universitet - har sedan tidigare sparat överproduktion, och kan därmed inte få ersättning för 2014-års hela överproduktion.

Sju lärosäten bedömer i sina prognoser att de kommer att ha färre helårsstudenter och -prestationer än takbeloppet möjliggör 2014, så kallat anslagssparande. Störst anslagssparande 2014 beräknas vid Chalmers tekniska högskola och detta beror på att det har genomförts en läsårsomläggning under 2014, vilket innebär att många prestationer som tidigare redovisats i december numera redovisas i januari året efter. Mälardalens högskola är det enda lärosätet bland de som har anslagssparande, som på grund av det maximala anslagssparandet från tidigare åren inte kan spara de outnyttjade anslagen till kommande år.

Figuren nedan illustrerar lärosätenas anpassning till takbeloppen som har legat på ungefär samma nivå (löpande priser) de senaste fem åren samtidigt som ersättningsbeloppen har höjts. Detta har resulterat i ett minskat antal helårsstudenter samt en överproduktion.

Figur 1. Antalet helårsstudenter vid statliga lärosäten (exklusive Försvarshögskolan och SLU) samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping 2003-2013 samt prognos för 2014, och de samlade takbeloppen samt utfall av HST och HPR 2003-2013 samt prognos för 2014.

Datum
2014-12-02

Reg.nr
52-5-14

Tabell 1: Takbeloppsuppföljning (exkl. decemberprestationer) och antalet helårsstudenter enligt lärosätenas prognoser i oktober 2014

Lärosäte	Takbelopp 2014 enligt BP2014 tusental kronor	Prognos total ersättning 2014, tusental kronor	Över/under takbelopp	Antal HST 2013	Prognos HST 2014	Förändr HST 2013-2014
<i>Universitet</i>						
Uppsala universitet*	1 522 625	1 622 322	107%	24 764	24 717	-0,2%
Lunds universitet	1 839 950	1 998 309	109%	27 193	27 211	0,1%
Göteborgs universitet	1 871 951	1 855 882	99%	24 840	24 564	-1,1%
Stockholms universitet	1 562 848	1 636 924	105%	29 447	29 223	-0,8%
Umeå universitet	1 235 819	1 278 690	103%	16 053	15 996	-0,4%
Linköpings universitet	1 353 523	1 379 089	102%	17 781	17 615	-0,9%
Karolinska institutet	618 428	636 802	103%	6 013	5 926	-1,4%
Kungl. Tekniska högskolan	1 032 758	1 030 749	100%	11 144	11 930	7,1%
Chalmers tekniska högskola	797 726	741 596	93%	8 945	9 100	1,7%
Luleå tekniska universitet	624 897	654 342	105%	8 086	7 700	-4,8%
Karlstads universitet	580 991	597 058	103%	8 106	8 015	-1,1%
Linnéuniversitetet	976 138	980 272	100%	14 245	13 750	-3,5%
Örebro universitet	682 498	689 640	101%	8 789	8 844	0,6%
Mittuniversitetet	522 156	520 259	100%	7 081	6 901	-2,5%
<i>Högskolor</i>						
Blekinge tekniska högskola	266 603	245 771	92%	3 033	3 060	0,9%
Högskolan i Jönköping	505 451	513 452	102%	7 347	7 083	-3,6%
Malmö högskola	814 559	855 006	105%	12 578	12 079	-4,0%
Mälardalens högskola	568 829	545 826	96%	7 372	7 238	-1,8%
Gymnastik- och idrottshögskolan	88 561	85 768	97%	693	630	-9,1%
Högskolan i Borås	440 294	440 496	100%	5 718	5 574	-2,5%
Högskolan Dalarna	395 688	399 635	101%	5 951	6 088	2,3%
Högskolan i Gävle	417 968	412 282	99%	5 963	5 624	-5,7%
Högskolan i Halmstad	361 923	364 829	101%	5 114	5 151	0,7%
Högskolan Kristianstad	350 782	366 700	105%	5 028	5 220	3,8%
Högskolan i Skövde	314 837	317 306	101%	4 066	4 098	0,8%
Högskolan Väst	359 009	370 190	103%	5 049	5 217	3,3%
Södertörns högskola	370 473	370 211	100%	6 984	6 663	-4,6%
<i>Konstnärliga högskolor</i>						
Konstfack	151 908	153 691	101%	660	688	4,2%
Kungl. Konsthögskolan	60 431	62 736	104%	199	213	7,2%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	121 537	122 909	101%	636	665	4,5%
Stockholms konstnärliga högskola**	189 603	186 476	98%	435	442	1,6%
Totalt	21 000 764	21 435 217	102%	289 313	287 224	-0,7%
* Uppsala universitet inkluderar sedan 1/7-2013 verksamheten vid Högskolan på Gotland						
** Stockholms konstnärliga högskola bildades 1/1-2014 genom sammanslagning av verksamheter vid Dans- och cirkushögskolan, Stockholms dramatiska högskola samt Operahögskolan i Stockholm						